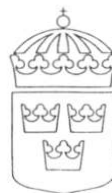

Riksdagens protokoll

1992/93:49

Måndagen den 11 januari

Kl. 10.00 – 11.27

Protokoll
1992/93:49

Välkomstord

Anf. 1 TALMANNEN:

Ärade riksdagsledamöter! Jag hälsar er, vice talmännen, kammarens sekreterare och riksdagens personal varmt välkomna tillbaka till det fortsatta riksdagsarbetet under detta riksmöte.

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Ingbritt Irhammar* (c) den 19 december 1992 återtagit sin plats i riksdagen som ersättare för jordbruksminister Karl Erik Olsson (c), varigenom uppdraget som ersättare upphört för Lars Petersson.

2 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Birger Rosqvist* (s) ansökt om fortsatt sjukledighet under tiden den 1 januari – den 31 mars.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Krister Örnfjäder* (s) även i fortsättningen skulle tjänstgöra som ersättare för Birger Rosqvist.

3 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 14, 15, 16, 17 och 18 december 1992.

4 § Överlämnande av kommittéberättelsen

Anf. 2 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Fru talman! På regeringens vägnar får jag härmed till riksdagen överlämna kommittéberättelsen för 1993.

Statsrådet Laurén överlämnade regeringens skrivelse 1992/93:103 med redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som hade tillsatts efter beslut av regeringen.

Kommittéberättelsen bordlades.

5 § Överlämnande av budgetpropositionen

Anf. 3 Finansminister ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Jag ber att till riksdagen få överlämna regeringens förslag till statsbudget för budgetåret 1993/94.

Finansministern överlämnade regeringens proposition 1992/93:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1993/94.

Anf. 4 TALMANNEN:

Det omfattande och viktiga budgetarbetet inleds nu i riksdagen genom det budgetförslag som regeringen just har överlämnat. Finansministern kommer nu att lämna kammarens ledamöter information om budgeten, och därefter får oppositionens företrädare komma till tals.

Anf. 5 Finansminister ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Riksdagens ledamöter! Det här budgetförslaget visar hur Sverige kommer stärkt ur dagens ekonomiska problem. Den ekonomiska politiken leder till att vi kan ta oss bort från de svårigheter som i dag medför påfrestningar för många människor i vårt land: arbetslösheten, den krympande produktionen, budgetunderskottet, finanskrisen.

Genom att sanera statsfinanserna, sänka skatterna på produktionen, företagandet och jobben och satsa på massiva investeringar i infrastruktur skapar vi nu den exportledda tillväxt som svensk ekonomi behöver.

Prognoserna i finansplanen visar att allt fler ljus tänds i det ekonomiska mörkret. Politiken leder rätt.

Näringslivets konkurrenskraft förbättras kraftigt. Exporten ökar starkt redan i år och än mer 1994. De svenska företagen stärker sina positioner här hemma och på världsmarknaderna. Många av dem är små och medelstora företag. Exporten drar i gång industriproduktionen och industriinvesteringarna, som nu börjar öka, långsamt i år men snabbare nästa år. Vi ser nu början på en exportledd tillväxt.

I dag präglas den svenska ekonomin av stora svårigheter. Misstagen i den ekonomiska politiken under 1970- och 1980-talen har satt djupa spår. Överhettningen under 1980-talet skapade en spekulations- och låneekonomi, och när spekulationsbubblan sprack uppstod den djupa finanskris som vi nu upplever. På samma sätt dolde överhettningen svåra obalanser i de offentliga finanserna – obalanser som i dagens lågkonjunktur har blivit tydliga.

Det värsta problemet är den höga arbetslösheten. Att vara utan jobb eller att oroa sig över att bli uppsagd innebär hårda påfrestningar. Det plågar många människor, och det skapar sociala och ekonomiska problem.

När människor tvingas gå arbetslösa under lång tid kan följden alltför ofta bli social utslagning. Ett samhälle med en omfattande långtidsarbetslöshet skulle bli ett hårt samhälle, med växande klyftor. Det vore oacceptabelt. Därför måste arbetslösheten bekämpas.

Jag är övertygad om att jag talar för alla i denna kammare när jag säger att vi vill göra vårt yttersta för att pressa ner arbetslösheten och skapa nya, trygga jobb. Tillväxtpolitiken är kärnan i kampen mot arbetslösheten.

Den ekonomiska politiken har nu, liksom tidigare, två huvuduppgifter. För det första krävs det fortsatta insatser för expansion av näringslivet. Det sker genom förändringar i utgiftssystemen, sänkta skatter för företagen, avregleringar, satsningar på forskning, utbildning och infrastruktur. EES-avtalet och svenskt medlemskap i EG är också verktyg för ökad konkurrens, tillväxt och därmed flera jobb.

För det andra krävs det en fortsatt sanering av de offentliga finanserna. Då kan räntan sjunka, och en lägre ränta är den enskilda faktor som har störst expansiv effekt för att öka tillväxten och minska arbetslösheten.

Fru talman! Sedan regeringsskiftet har vi bedrivit ett omfattande arbete för att återupprätta tillväxten och sanera landets ekonomi. Många strukturella förändringar har redan genomförts. Det innebär att tidigare grus i det ekonomiska maskineriet försvinner och ersätts av smörjande olja. Ekonomins utvecklingskraft och växtkraft ökar.

Alla socialförsäkringssystem har gjorts om eller är föremål för översyn, så att det lönar sig bättre att arbeta och spara.

Vi har beslutat om åtgärder för ökad konkurrens i både privat och offentlig sektor. Den offentliga sektorns produktion börjar nu öppnas för privata företag.

Arbetslinjen har hävdats.

Stora satsningar på infrastruktur och högskoleutbildning har inletts.

Skatterna på produktionen har sänkts med ca 40 miljarder kronor.

Beslut har fattats som innebär minskade offentliga utgifter på nära 70 miljarder kronor under de närmaste åren. Därmed har förutsättningarna för att avskaffa det s.k. strukturella underskottet i de offentliga finanserna förbättrats mycket starkt.

Nu går vi vidare för att ytterligare stärka tillväxten, sanera statsfinanserna och öka sysselsättningen. Tillväxtpolitiken bygger på lägre ränta och fortsatt låg inflation. Detta är centralt. Därför är den första riktlinjen för den ekonomiska politiken att den underliggande inflationstakten skall förbli låg.

Den andra riktlinjen är att underskottet i de offentliga finanserna skall minska. Trots de åtgärder som har vidtagits är underskottet i statsbudgeten nästan 200 miljarder kronor under det här budgetåret. I förslaget till statsbudget för 1993/94 minskar underskottet kraftigt, till drygt 160 miljarder kronor. För de totala offentliga finanserna för hela den offentliga verksamheten beräknas underskottet minska från drygt 170 miljarder kronor 1993 till drygt 140 miljarder kronor 1994.

En del av det här underskottet försvinner när konjunkturen blir bättre, men det som kallas för den strukturella delen gör inte det. Den delen av underskottet avskaffas genom konkreta åtgärder.

I finansplanen presenteras ett program för att avskaffa det strukturella un-

derskottet på fem år. Programmet har två inslag, dels fortsatta budgetförstärkningar på ungefär 10 miljarder kronor per år, dels stor återhållsamhet inom den offentliga konsumtionen, så att den är reellt oförändrad. Finansplanen sätter upp som ett konkret mål för budgetpolitiken att avskaffa det strukturella underskottet och, vilket är mycket viktigt, visar hur detta mål skall nås.

Därför är den tredje riktlinjen för den ekonomiska politiken att de offentliga utgifterna skall minska.

Saneringen av de offentliga finanserna kräver, som alla förstår, fortsatta och målmedvetna minskningar av utgifterna. I budgetpropositionen föreslås åtgärder som minskar utgifterna med 17 miljarder kronor under budgetåret 1993/94. Av dessa är 12 miljarder kronor nya förslag. Förslagen är utformade så att besparingseffekten växer över tiden, till närmare 27 miljarder kronor. De nya förslagen är bl.a. följande.

Kompensationsgraden i delpensionsförsäkringen föreslås minskas. Rätten till nedtrappning av arbetstiden föreslås begränsas, och åldersgränsen för att kunna få deltidspension skall höjas. Arbetsskadesjukpenningen slopas och ersätts av vanlig sjukpenning. Ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen blir i huvudsak densamma, även den som vid sjukdom. Fem karensdagar föreslås återinföras.

Kronans minskade värde innebär en standardsänkning för hela folkhushållet, och ingen kan tillåtas kompensera sig för den på andras bekostnad. De förmåner som följer basbeloppet kommer därför inte att räknas upp med de prisökningar som följer av kronans minskade värde.

Låg inflation, minskat budgetunderskott och minskade offentliga utgifter är direkt nödvändiga för lägre ränta och därmed i kampen mot arbetslösheten.

Den ekonomiska politiken innehåller också åtgärder som direkt ökar näringslivets växtkraft. Det är strategiska skattesänkningar, främst för de mindre och medelstora företagen. Det sista steget i den stora skattereformen kommer 1994. Då får egenföretagarna samma skattemässiga möjligheter att expandera som aktiebolag. Redan för 1993 föreslår vi skattelättnader för egenföretagarna.

Avregleringen drivs vidare. Det påverkar alla marknader; arbetsmarknaden, kommunikationsmarknaden, finansmarknaden, bostadsmarknaden, elmarknaden och inte minst den marknad där kommunerna fungerar.

Satsningen på infrastruktur ökar ännu mera. Genom en övergång till lånefinansiering, som föreslås i årets budgetproposition, kan nya projekt för ytterligare 20 miljarder kronor påbörjas.

Arbetslinjen hävdas alltfört. För ungdomspraktik, utbildning, beredskapsarbeten och liknande insatser avsätts nära 30 miljarder kronor. Insatserna mot långtidsarbetslöshet har högsta rang.

Fru talman! I svåra tider är det särskilt viktigt att vi skyddar de människor som har det svårast, och därför avsätter vi i budgetförslaget pengar för de sämst ställda pensionärerna och för människor med svåra funktionshinder.

Inte heller miljön får komma i kläm. En omfattande proposition om det ekonomiska-ekologiska kretsloppet skall avlämnas för att öka återvinnings-

möjligheter och minska avfallsproblemen. Vi avsätter också pengar för kalkning av marker och sjöar och för insatser för landskapsvård.

Fru talman! De närmaste årens ekonomiska utveckling kommer att ha såväl mörka som ljusa inslag, och arbetslösheten är naturligtvis det värsta. Men framför allt finns det viktiga positiva inslag att nu ta fasta på:

Exporten ökar. Industriproduktionen ökar. Industrins investeringar börjar öka. Marknadsandelarna för svenska företag ökar. Utrikesbalansen visar bättre siffror. Det privata sparandet är högt och förblir högt.

Detta är mycket positivt. Det är ljusglimtar som tänds och som successivt blir allt starkare.

Europas monetära situation är ännu inte sådan att Sverige bör återgå till en fast växelkurs, men så småningom skall vi dit. En fast växelkurs underlättar för utrikeshandeln och för investeringarna och därmed på sikt för jobben.

Många uppgifter återstår. Det finns inget utrymme för löftespolitik av 80-talstyp. Ett löfte vill jag dock ge: löftet att bryta stagnationen och återupprätta Sverige som en tillväxt- och företagarnation. Tillväxt, nya jobb och en tryggad och utvecklad välfärd ligger nu inom räckhåll.

(Applåder)

Anf. 6 INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! När den borgerliga fyrtipartiregeringen presenterade sin första budget för ett år sedan sade jag att den skulle innebära en katastrof för landet. Detta var ett besinningslöst angrepp och överord utan relation till verkligheten, skrev borgerliga tidningar upprört.

Då, för ett år sedan, var arbetslösheten 3,7 %. Sedan dess har den snudd på fördubblats.

Då beräknade regeringen att budgetunderskottet skulle bli 70 miljarder kronor. Nu räknar finansministern med ett underskott på 198 miljarder kronor.

Då påstod regeringen att tillväxten 1993 skulle öka med 1,3 % 1993. Nu skriver samma finansminister att tillväxten i stället kommer att minska med 1,4 % under innevarande år.

Det är en katastrof att 300 000 människor nu inte har något jobb att gå till, och att arbetslösheten kommer att fortsätta att öka 1993 och 1994.

Det är en katastrof att var femte ung människa är arbetslös, att var fjärde som saknar arbete är långtidsarbetslös och att antalet utförsäkrade, som blir beroende av socialbidrag, ökar i snabb takt.

För Sverige är det naturligtvis en katastrof att utgifterna överstiger inkomsterna med nästan 200 miljarder kronor.

Jag känner sannerligen ingen skadeglädje över att mina farhågor har bekräftats. Jag känner djup oro. Jag och mitt parti har dessutom på ett unikt sätt – genom samarbete med regeringen – försökt mildra skadorna.

Det som årets budget och finansplan vittnar om är ytterst allvarligt. Regeringen har förlorat kontrollen, vad än finansministern säger, över samhälls-ekonomins utveckling. Den har givit upp på de tre för Sveriges framtid viktiga områdena: tillväxt, arbete och sunda statsfinanser.

Regeringen flyr från problemen. Den skyller på 80-talet och socialdemo-

kratin. "Finanspolitikens inriktning var inte tillräckligt stram. De offentliga utgifterna hölls inte tillbaka", påstår regeringen i finansplanen.

Hur förhöll det sig egentligen? Efter sex borgerliga regeringsår var budgetunderskottet 90 miljarder kronor år 1982. Detta underskott arbetade vi så gott som bort under vår regeringstid. Efter ett borgerligt regeringsår blir budgetunderskottet 198 miljarder kronor 1993.

Är det någon som tror att det bara är otur som förklarar de borgerliga regeringarnas underskott? Har vi verkligen i längden råd att ha en regering med en sådan fantastisk otur?

Regeringen påstår därtill i finansplanen att de socialdemokratiska regeringarna skapade osäkerhet om energipolitiken och fördröjde skattereformen. Båda dessa påståenden är fullständigt makalösa, speciellt när de kommer från en moderatledd regering. Moderaterna lämnade ju t.o.m. regeringen 1981, därför att man inte ville vara med om första delen av skattereformen. Min största politiska bedrift var väl att jag lyckades få samman två borgerliga partier bakom en gemensam energipolitik. De har spretat åt alla tänkbara håll på det området tidigare.

Dessutom fördröjde socialdemokratiska regeringen EES-avtalet, påstås det i finansplanen.

Chefsförhandlare var Ulf Dinkelspiel, Europaminister i den nuvarande regeringen. Jag måste försvara Ulf Dinkelspiel mot denna orättfärdiga kritik från regeringen. Jag förstår att Ulf Dinkelspiel inte kan vara närvarande i kammaren efter detta oerhörda angrepp. Med en så skicklig chefsförhandlare blev det nämligen inga förseningar.

Efter detta påstående i finansplanen kan danskarna inte längre påstå att regeringen Bildt saknar humor – även om det rör sig om galghumor.

Jag är utomordentligt förvånad över att regeringen bara passivt noterar att antalet arbetslösa kommer att öka både 1993 och 1994. Det finns inga förslag till åtgärder för att förhindra denna brant stigande arbetslöshet. Under de närmaste två åren kommer ytterligare 150 000 jobb att försvinna. Sanningen är att regeringen accepterar det.

I sin nyårsbeträktelse i Svenska Dagbladet skrev statsminister Carl Bildt inte ett ord om de arbetslösa. Hans artikel hade i stället rubriken: "Vi går in i ett 1993 då vi börjar se det ena ljuset efter det andra tändas i det ekonomiska mörkret – – –".

Carl Bildt kan inte ha läst sin egen regerings budgetproposition.

Vad är det för ljus statsministern ser? Jo, det är det faktum att 30 nya privatskolor startat och att 30 000 barn går i privata daghem och fritidshem.

Regeringen ägnar en massa tid åt förlegade nyliberala experiment som skolpeng och privata universitet. Den fortsätter att se skattesänkningar som den viktigaste politiska uppgiften de närmaste åren. Det gör den när vi har ett budgetunderskott på 200 miljarder kronor och kommer att bli tvungna att vända på varenda krona för att inte all service och trygghet i människors liv skall försvinna!

Mitt förslag till regeringen är: Glöm alla ideologiska sidospår. Nyliberalismens tid är ute. Se på den nya administrationen i USA, på den japanska regeringens förslag för att öka tillväxten och på EG:s investeringsprogram.

Kraftsamla kring tre uppgifter:

- få fart på industrin och tillväxten
- få ned arbetslösheten
- beta av de gigantiska underskott och skulder som vårt land dragit på sig.

Prot. 1992/93:49
11 januari 1993

*Överlämnande av
budgetpropositionen*

Låt mig redan i dag peka på några åtgärder:

Efterfrågan måste bättre hållas uppe under 1993, annars slås ytterligare företag ut och ännu fler mister jobbet. Det vore förödande.

Vi socialdemokrater vill investera i infrastruktur: i järnvägar, vägar, bättre kollektivtrafik och telekommunikationer.

Vi vill ha ett byggprogram för tillväxt. Vi behöver t.ex. satsa på den kulturella infrastrukturen för att skapa dynamik och ekonomisk utveckling. Även inom skolsektorn behövs både upprustning och nybyggnad.

Vi vill göra en massiv satsning på just utbildning. Det är lönsamt både för den enskilde och för samhället. Statens utgifter för en arbetslös är 125 000 kronor per år. Kostnaderna för en utbildningsplats är 35 000–60 000 kronor, beroende på utbildningens nivå.

Framför allt bör ungdomar beredas möjlighet att studera vidare. Till högskolan söker i dag tre gånger så många som kommer in. Även i gymnasieskolan överstiger antalet sökande platserna. Vi menar att betydligt fler bör beredas plats. 100 000 fler måste få tillfälle till vidareutbildning och förkovran i jobbet.

Vi vill också ha en väl fungerande social service, som alla har råd med. Det är en förutsättning för att människor skall kunna förvärvsarbeta. När daghem stängs, när avgifter höjs kraftigt och när hemtjänsten försämras slår det framför allt ut många kvinnor från arbetsmarknaden. Därför bör de besparingar som måste göras i första hand ske inom socialförsäkringssystemen – inte inom barnomsorg, skola, sjukvård och äldreomsorg.

Besparingar kommer att bli nödvändiga. Men vi vill ha en rättvis fördelning av de bördor och påfrestningar som krisen skapar.

Det är angeläget att sätta i gång *nu*. De siffror och prognoser som regeringen har presenterat i dag och den totala brist på handlingskraft som budgeten redovisar, riskerar att skapa en håglöshet och en uppgivenhet som sprider sig långt utanför regeringskansliet.

Den nu presenterade finansplanen och budgeten duger inte om vi vill ta Sverige ur den ekonomiska krisen, öka sysselsättningen och behålla en rimlig trygghet för medborgarna.

(Applåder)

Anf. 7 IAN WACHTMEISTER (nyd):

Fru talman! Efter att ha hört på finansministern, har jag förstått att regeringen är minst lika duktig som förra året. Det låter ju illavarslande.

Sverige har världens högsta skattetryck och världens största offentliga sektor. Sverige går med brakförlust. Budgetunderskottet är 198 miljarder i år och kommer att bli minst 162 miljarder nästa år.

Svenska folket och svenska företag betalar världens högsta realränta när de skall investera, bo och låna pengar. De svenskar, som finns i den produktiva sektorn, som bär denna börda blir allt färre. Hundratusentals av de riktiga jobben håller på att försvinna ur Sverige. Om man tittar några år tillbaka

ser man inte någon särskilt ljus bild. Jag vet inte var man ser det här ljuset i tunneln, som finansministern talade om. Sverige håller snarare på att avindustrialiseras, och en del jobb försvinner för gott.

Nu konstaterar både utländska och svenska ekonomer att Sverige är ganska nära en allvarlig depression. Jag skulle då vilja se att man tar de tag som behövs för att Sverige skall komma ur detta.

I det här läget brukar regeringschefen gärna uttrycka sig i marina termer. Det är ju gulligt. Jag hoppas att amiral Bildt nu inser att hans skuta är på väg att krossas av verkligheten och att det faktiskt krävs en kursomläggning av litet annat slag än den vi har sett.

Det räcker inte med att surra fast Anne Wibble vid rodret och Bengt Westerberg vid masten och sedan ha Bengt Dennis som drivankare och hoppas att världskonjunkturen skall komma och bogsera skutan Sverige ut på lugna vatten lagom till valet 1994. Det hjälper inte, eftersom den internationella konjunkturen inte kan hjälpa Sverige. Vår kris är till alltför stor del hemmagjord. Vi lever långt över våra tillgångar.

Fulla sjömän med kreditkort vet hur man gör, skrev *The Economist* om den här typen av beteende.

Om vi till allt detta lägger att Sverige är det mest socialiserade landet i västvärlden och tänker på hur det har gått för de andra länder i Östeuropa och Afrika som var ännu mer socialiserade, blir man inte heller glad, Ingvar Carlsson. Om man tänker i fem sekunder måste man väl begripa att något drastiskt måste göras. Det måste bli ett systemskifte. Måste det gå åt helsike innan Sveriges tröga politiker och kravmaskiner upptäcker hur världen och verkligheten ser ut?

Vad är det vi har? Det heter att vi har en välfärdsstat. Det är en illusion av en välfärdsstat, och den skall hållas kvar.

Socialdemokraterna var både arkitekter och byggmästare för ett korthus, där vi alla nu bor. Nu försöker de att låtsas som om det enda som behövs är att de skall ta över fastighetsförvaltningen ifrån borgarna. Då skall det bli bra. Alltid lurar det väl någon för en liten stund.

Ingen gör klart för folk vad det handlar om, nämligen att det är folket självt som får stå för vartenda öre. Det finns inget guld hos Anne Wibble, staten eller någon annanstans. Det finns inga gudsnådeliga politiker att vare sig lura eller tacka. Det finns bara ett stort hål. Det finns en skuld som vi, våra barn och barnbarn skall betala. Den växer med 458 miljoner kronor om dagen. Den växer medan vi sitter här.

Detta vågar politikerna inte avslöja, i varje fall inte klart och tydligt. Det skulle bara avslöja vilken usel soppa de själva har kokat ihop. Dess värre orkar inte legojournalisterna göra det heller, eller så kan de inte göra det.

Det är någon som har beskrivit detta som att stora delar av det svenska folket flockas kring välfärdsstaten som späckhuggare kring en blödande val. Det låter litet drastiskt, men det kanske inte är en så dum beskrivning.

Välfärdsstaten håller på att gå i kras, och systemet är i stora delar perverst. Löftena består av tomma ord. Allt, inte bara arbetslöshetsförsäkringen, måste göras om. Ny demokrati har lagt fram flera konstruktiva förslag. Enkla och begripliga system skulle stödjas av alla som jobbar och sliter. De skulle inte kunna missbrukas av andra. Ingen skulle kunna säga: "Nej, jag

tjänar mer på att inte jobba" eller "Jag har tänkt att bli arbetsskadad om ett par år" osv. Vi måste angripa rundgången.

Vad mer måste göras? Jo, den korta räntan måste sänkas. Nu har vi chansen, kronan flyter. Inget betyder mer än räntenivån. Realräntan skall vara ett par procent. För att få ner den korta och långa räntan måste vi få grepp om statsskulden, utlandsskulden och budgetunderskottet. Att få grepp om betyder att skapa förtroende för politiken. Har vi förtroende för politiken? Nej, tyvärr inte särskilt mycket.

Vad gör vi i Sverige? Regeringen anfaller inflationen när hela utvecklingen är deflationistisk. När det finns så mycket att göra, så mycket att slåss för och emot, då slåss man mot det som inte finns. Det är precis lika dumt som det låter.

Högräntemaffian i regeringen och i Riksbanken kommer att få en hård historisk dom. Den har redan kostat oss tusentals konkurser, tiotusentals miljoner kronor och oräkneliga jobb. Ändå låtsas den som om den har läget under kontroll. Ibland undrar jag om Dennis tror att han är statsminister, men det är väl ändå inte riktigt, hoppas jag.

Vi måste satsa på allt som kan få i gång hjulen. Alla här säger att de skall göra det. Gör det då!

När vi i Ny demokrati talade om att hela livet består av dynamiska effekter, sade man till oss att det inte finns några dynamiska effekter. Under valrörelsen sades det också att det inte gick att spara 196 miljarder kronor av statsutgifterna på sex år. Nu är det rätt tyst på den kanten. Nu framstår de som sade så till oss som det som de kallade oss – dumsallar. Det var ganska milda uttryck på den tiden.

Det behövs alltså drag under galoscherna, som det då hette. Att få fart på hjulen låter litet mer salongsfälight. Ingvar Carlsson och även finansministern talade om att det skall bli så. Man skall få fart på t.ex. infrastrukturinvesteringar. Sätt fart! Alla planer finns, men det måste vara full fart.

Vad är det politikerna skall göra? Man skall göra så enkla saker som att ta bort turistmomsen eftersom den går med förlust. Kan man vara så dum att man har kvar en skatt som ger minus. Ta bort den bara! Se till att det blir fart!

Undvik onödiga konkurser! Det går att göra. Vi behöver inte ha friska företag som går i konkurs bara för att vi har ett sjukt banksystem. Vi här i riksdagen kan se till att dessa lagar ändras. Lyssna litet grand på medlemmarna i Företagarnas Riksorganisation, även om deras ordförande är bankkamrat med mig! De har en hel del bra förslag.

Se till att det blir konkurrens på lika villkor! Hur viktigt är det? Ja, titta t.ex. på jordbrukarna. Nu jagas jordbrukarna med några fjantiga hemmagjorda regler som skall tvinga dem att bli ungefär som taxiförarna i Stockholm. De kan antingen följa reglerna och bli utslagna eller också kan de kringgå reglerna, fuska och jobba svart för att på något sätt greja biffen.

Det är viktigt att de politiska besluten är rättvisa. Vi skall givetvis hjälpa dem som behöver hjälp, de som inte kan hjälpa sig själva, dvs. sjuka, handikappade och gamla som lever under existensminimum. Det gläder mig att nu höra Anne Wibble tala om detta. Det har varit så svårt förut. Men friska

människor skall inte behöva bidrag. Så kan vi inte ha det när vi har 162 miljarder i underskott.

Familjepolitiken kostar långt över 50 miljarder. Det är inte rimligt. Gör ett system av alla dessa bidrag och ersättningar! Behovspröva allt och överväg att införa avdrag i stället för bidrag!

Givetvis skall man se till att alla som bor och verkar i Sverige skall betala skatt. Detta har vi tagit upp flera gånger. Men våra egna medborgare får inte leva på en standard som är lägre än den som flyktingar, vars välfärd riksdag och regering är så måna om, har här.

Vilka är det som går runt i Stockholm och plockar i soptunnorna? Det är helt vanliga gamla svenskar som har arbetat i hela sitt liv. Dra ned och ändra på flyktingpolitiken och dess administration! Vi som sitter här i riksdagen måste faktiskt förstå att vi är valda av Sveriges folk och inte av någon annan.

Nu har rena skandaler avslöjats inom Invandrarverket. Vad görs i praktiken? Ja, egentligen görs ingenting. Man talar om problemet en stund, och sedan tror man att det skall gå över.

Man skall inte låna till konsumtion. Men det gör vi i dag. Vi lånar och låter våra barn och barnbarn betala för konsumtionen. Jag upprepar siffran 458 miljoner om dagen. Kom ihåg den siffran! Det är det åtagande vi ger dem. Snacka om familjepolitik!

Man brukar faktiskt inte heller låna för att ge bort pengar. Men det gör vi. Vi har lånat upp 360 miljarder på två år, och sedan ger vi bort 25–30 miljarder i bistånd. Detta gör vi trots att vi får höra att det förekommer korrumpation och vapenhandel och att det inte fungerar i mottagarländerna. Detta är svenska folkets pengar. Varför halverar man inte biståndet nu? Varför inser man inte att den bistra verkligheten finns här hos oss och i Östersjöområdet? När skall vi vakna upp?

Vad leder dessa resonemang till? Jo, fru talman, de leder till något som jag starkt vill anbefalla och återkomma till senare – en ekonomisk säkerhetskonferens. Jag menar en stor samling – kanske lika stor som riksdagen – med människor utifrån verkligheten. Vi kan inte bara ha politiker och nationalekonomer på en sådan konferens. Det skulle vara ungefär som att låta patienter med papegojsjuka och obducenter ta hand om ett sjukhus. Vi måste ha en blandning av människor som verkligen kan komma med konstruktiva förslag. Då kan det här lösas. I annat fall tror jag knappast att det är möjligt. (Applåder)

Anf. 8 GUDRUN SCHYMAN (v):

Fru talman! Det finns mycket som man skulle behöva diskutera efter det föregående inlägget. Men i detta mitt första inlägg skall jag ändå be att få vända mig till finansministern.

En grupp mycket oroliga kvinnor i Växjö kommun har skrivit till finansministern. De ville komma och tala med ministern direkt, men det var inte möjligt. Därför skrev de följande brev:

”Syster

Får vi kalla dig så? Och har vi någon anledning att göra det?

’Vi’, det är Dackes döttrar, ett nätverk av kvinnor från främst Växjö kommun. Det är oss du nekat att möta öga mot öga. Vi förstår att du har mycket

att göra, men tycker ändå du borde lyssna till oss kvinnor ute i vardagen. Vi vet att du medverkat till att dra in 7,5 miljarder kronor från kommunsektorn. Det var ett dåligt beslut!

Du förstör därigenom våra möjligheter till bra vård och omsorg, våra möjligheter till arbete, våra barns villkor och miljö i skolan och på dagis.

Vet du att vi sparar och gnetat, skurit och rationaliserat, effektiviserat och omorganiserat i årtal i vår kommun och i vårt landsting?

Det enda som återstår är att direkt lägga ner vårdavdelningar på lasarettet och biblioteksfilialer, konsthallar, fritidsgårdar, fritidshem och dagis.

Och kan du tänka dig att dagbarnvårdarna föreslås få ännu sämre villkor. Men redan har dagis fått fler barn och färre personal, aktiveringen för pensionärer är nerlagd och mycket annat.

Vad är det för mening med att vårdplatser står tomma, att vårdpersonal är arbetslös när människor behöver vård? Vi förstår inte logiken.

Någon har beskrivit kommunernas framtid som "ett svart hål" när din politik slår igenom fullt ut. I detta svarta hål ramlar kvinnor och barn först, samt förstås invandrare, handikappade och andra svaga grupper. Är detta värdigt ett rikt land som Sverige? Är detta vad du kallar tillväxt?

Vi kräver av dig att du i solidaritet med kvinnor och barn tar tillbaka nedskärningarna inom kommunsektorn.

Vi kräver också att du häver skattestoppet. Det är väl det minsta man kan begära att människorna i kommun och landsting själva får bestämma skattesatsen.

Vi är många som har fått nog. Du kommer att få höra av oss igen. Men fortfarande vill vi tro att du lyssnar och handlar utefter solidaritet och rättvisa."

Jag delar dessa kvinnors oro och syn på saken. Det gör vi i Vänsterpartiet. Jag känner mig privilegierad att just i det här ögonblicket få företräda alla de kvinnor som känner den här oron, och alla män som anser att vård och omsorg inte är en kvinnofråga utan en fråga för oss människor.

Sveriges Kommunal tjänstemannaförbund, SKTF, har gjort en undersökning av hur de kommunala indragningarna kommer att slå under 1993. Man har räknat ut att över 40 % av besparingarna kommer att tas ut på barnomsorg och grundskola. Det slår främst mot tjänster som barnskötare, lärare, hemvårdare och förskollärare.

SKTF har också uppskattat hur många tjänster det rör sig om i hela landet. Totalt ca 31 000 heltidstjänster kommer att försvinna.

Detta är ett resultat av politiska beslut som fattas i den här riksdagen. Det är inte fråga om någon minskad orderingång, som fallet kan vara i t.ex. exportindustrin. Det är faktiskt resultatet av politiskt fattade beslut.

I den här undersökningen har man också tittat på nedskärningarna i grundskolan. Det konstateras att omsorgen och utbildningen kommer att få bära över hälften av besparingarna. Detta är en utveckling som oroar väldigt många människor i Sverige i dag. Den innebär ökad arbetslöshet för kvinnor och minskade möjligheter för kvinnor att ha ett arbete inom andra sektorer. Vi är dubbelt beroende av den offentliga sektor som handhar vård och omsorg. 75 % av de anställda inom vård och omsorg är kvinnor. Vi som inte

Prot. 1992/93:49
11 januari 1993

*Överlämnande av
budgetpropositionen*

arbetar inom det området är beroende av att den fungerar för att vi skall kunna sköta vårt arbete. Så ser situationen ut.

Med detta menar jag inte att arbetslösheten skulle vara en kvinnofråga. Jag vet att arbetslösheten drabbar alla i samhället. Den drabbar kvinnor, män och ungdomar. Inte minst ungdomarnas situation är oerhört viktig.

Alla har här talat om arbetslösheten. Vi är överens om hur destruktiv den är. Det finns emellertid en sida av arbetslösheten som jag tycker att vi också skall lyfta fram – nämligen den politiska sidan. Vad händer när så många människor hamnar utanför samhällets trygghetssystem och utanför arbetslivet? Vad händer när så många politiska partier främst riktar sin politik till dem som redan har arbete? Vem skall tala för de arbetslösa? Vad händer om inget politiskt parti gör det? Det skapar grogrund för en politisk utveckling som är mycket oroande.

Vänsterpartiet tycker naturligtvis också att arbetslösheten är den viktigaste frågan och att man måste göra något åt den. Vi har kommit med mängder av förslag när det gäller infrastruktur och satsningar på utbildning. Vi har också kommit med många olika förslag i stil med dem som t.ex. Socialdemokraterna har presenterat, som Ingvar Carlsson tog upp i sitt inledningsanförande här och som Thage G Peterson skrev om i en artikel i Aftonbladet för bara några dagar sedan. Det är utmärkta förslag och paket. Jag ställer mig frågan varför det inte händer någonting. Varför sätter vi inte fart? Varför kan man inte se till att de pengar som behövs för dessa satsningar verkligen kommer ut? Varför låter man människor gå ut i arbetslöshet och leva på bi-drag i stället för att låta dem vara i gång i produktivt arbete?

Det är många som ställer sig den frågan i dag. Socialdemokraterna säger sig vilja komma till rätta med det här. Före jul röstade man emellertid emot de förslag här i riksdagen som man nu förespråkar. I praktiken har Socialdemokraterna ställt sig på samma sida som den borgerliga regeringen, dvs. man överger de arbetslösa.

De förslag som regeringen lägger fram i det nya budgetförslaget innebär också att det är de arbetslösa som skall betala. Det finns en cynism som breder ut sig i samhället i dag. Den är mycket oroande. Förespråkare för Arbetsgivareföreningen säger att alla satsningar på låglönegrupper är felsatsningar. De säger att man inte kan göra satsningar på dessa grupper, eftersom det innebär att alla andra följer efter. Om man har som kodex att alla skall följa efter går det naturligtvis inte. Men vad är det som gör att man inte kan säga att vi av våra knappa resurser skall satsa på just de lågavlönade utan att de andra grupperna skall följa efter? Det är faktiskt något som man kan bestämma sig för.

Vi tänker också ta upp frågan om räntan. Alla har talat om hur nödvändigt det är att räntan sänks i Sverige. Jag är inte ekonom, men jag vill ställa ett par frågor som jag vet att många andra ställer. Varför blir det inte så om vi är överens? Varför händer inte det som alla säger skall hända? Vem bestämmer om den ekonomiska politiken? Vem skall fatta de beslut som behövs för att vi skall få sänkt ränta. Rent formellt har jag förstått att det ankommer på riksbanksfullmäktige. Men däri ingår också riksdagsledamöter. Den politiska majoriteten borde väl vara likadan som i regeringen. Om man vill ha

sänkt ränta, måste det väl gå att fatta politiska beslut som leder till att vi får det.

I dag finns det en tendens till att det är ekonomin som har greppet över politiken i stället för tvärtom. Det finns också en annan anledning till att så många är så förvånade över den utveckling som vi har i dag. Många ekonomer av olika slag ställer sig frågan hur det kommer sig att man bedriver en ekonomisk politik som möjligen skulle passa i en högkonjunktur men som absolut inte passar i den lågkonjunktur som vi nu lever i.

Det finns också de som säger att det måste finnas ett dolt budskap och ett dolt mål som man inte talar om. För mig är inte målet dolt utan tvärtom mycket öppet. Jag tror nämligen att regeringen och det största oppositionspartiet ser som sitt mål en anslutning till den europeiska unionen och det europeiska ekonomiska och monetära samarbetet. Därför är det viktigt att bekämpa en inflation som inte existerar. Därför vill man inte ha en ekonomisk politik som innebär att vi skulle skjuta budgetunderskottet framåt och se till att människor får arbete. Därför är man villig att offra de arbetslösa, de svaga grupperna och den generella välfärdspolitiken. Detta är man villig att göra för det s.k. högre målet att få ingå i den europeiska unionens ekonomiska A-lag. Det är en cynisk och oanständig politik. Det är beklagligt att Europamålen och målet att få finnas med i den internationella politiska eliten i dag smäller högre för Sveriges politiker än omsorgen om de människor som bor i Sverige.

(Applåder)

Anf. 9 Finansminister ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Det har här gjorts ganska intressanta kommentarer till finansplanen och budgetförslaget. Om jag först vänder mig till Ingvar Carlsson, tycker jag att huvudintrycket var att det han förespråkade ligger väl i linje med regeringens förslag. Han tog upp ökade satsningar på infrastruktur, utbildning och en väl fungerande social service samt besparingar i socialförsäkringssystemet. Allt detta finns det förslag om i finansplanen och budgetpropositionen. Jag tycker att det ger bra förutsättningar för en fortsatt dialog här i riksdagen.

Det gläder mig också att Ingvar Carlsson gav uttryck för en stark oro för budgetutvecklingen i motsats till den reaktion som hans parti avgav för ett år sedan och i motsats till vad Gudrun Schyman gav uttryck för.

Ian Wachtmeister tog framför allt upp familjepolitiken. De förslag som han tycks vilja driva vill jag bestämt ta avstånd ifrån. Han vill att man skall lägga om och rasera hela familjepolitiken och att man t.ex. skall behövspröva barnbidrag. Jag tycker att detta skulle vara helt felaktigt och bidra till att skapa ett helt annat samhälle än det jag vill medverka till.

Vi i Sverige skall vara väldigt glada över att vi nu har en hög nativitet, att det föds många barn. Jag förstår att Ian Wachtmeister har samma åsikt som framfördes i något TV-program, nämligen att vi inte har råd med så många barn. Det är alldeles galet. Jag ser i stället det stora barnafödandet som ett positivt tecken i samhället, som ett tecken på att det finns optimism.

En generell välfärdspolitik är en väldigt viktig del av regeringens politik, och alla de förslag som har presenterats för riksdagen, och som kommer att

presenteras för riksdagen bygger just på att den generella välfärdspolitiken utgör ett omistligt inslag i en socialt rättvis ekonomisk politik.

Flera ledamöter har tagit upp satsningar på infrastrukturinvesteringar och tyckt att vi måste ha fler sådana. Låt mig först säga att vi har tre gånger så stora investeringar i vägar och järnvägar i dag, som under den regeringsperiod när Ingvar Carlsson var statsminister. Insikten om att detta är så väldigt centralt är litet senkommen, men även en sen insikt är naturligtvis bättre än ingen insikt alls. Det är alldeles utmärkt att regeringen förhoppningsvis kan få stöd i riksdagen för de förslag som den nu lägger fram, nämligen att gå över till en lånefinansieringsmodell. Det är en finansieringsmodell som skulle kunna göra det möjligt att för ett antal år framöver upprätthålla de mycket omfattande satsningarna på infrastrukturen. De samlade insatserna uppgår i dag till ungefär 12 miljarder kronor om året – insatser som det alltså skulle vara möjligt att under en tid framöver upprätthålla. Det är närmare tre gånger så mycket som i genomsnitt under 80-talet.

Ingvar Carlsson är upprörd över historieber beskrivningen i finansplanen. Det gör mig en aning bekymrad, eftersom det är väldigt viktigt med rätt insikt om vad problemen består av, när man skall motverka dem. Den diskussion som har förts väldigt länge har kanske mindre intresse för medborgarna – många är nog en aning less på käbblet om vem som är orsak till än det ena än det andra problemet. Vad som däremot är av intresse för medborgarna, inte minst för dem som i dag inte har de jobb som de vill ha, är vad som skall göras åt problemen. Snarare än att bråka om historieber beskrivningen, som har en mycket blygsam plats i finansplanen, bör vi naturligtvis diskutera vad vi skall göra för att rätta till problemen – där visade Ingvar Carlsson en mer konstruktiv inställning.

Jag vill välkomna Gudrun Schyman i denna första debatt där hon deltar i egenskap av partiordförande. Jag vill också säga att det är väldigt trevligt att bli kallad för syster i olika brevsammanhang, gärna även i riksdagens kammar. Det finns avsnitt i finansplanen som tar upp just det problem som Gudrun Schyman beskrev, nämligen hur alla vi kvinnor är – mer än männen faktiskt – beroende av att samhällsekonomin fungerar och växer, inte minst därför att många av oss är direkt beroende av att den sociala servicen fungerar för att kunna behålla våra jobb. Som konsument är vi också beroende av bra barnomsorg, bra sjukvård, bra äldreomsorg, m.m.

Jag måste emellertid säga att vi kvinnor, om vi skulle förlita oss till den ekonomiska politik som Gudrun Schyman förespråkar, skulle få mycket att beklaga. Hon säger själv att hon inte begriper så mycket av de ekonomiska sambanden, vilket tyvärr är alltför uppenbart med de förslag som hon för fram.

Det som är angeläget i den offentliga servicen är att inte slösa med pengar. Det gäller naturligtvis för många olika verksamheter, och inte minst för verksamheter som betalas med skattepengar. På förslag av regeringen sker nu ett mycket omfattande och väldigt konstruktivt arbete, ett nytänkande, för att effektivisera och få bättre service med de slantar som finns.

Många förleds att tro att det när det i de ekonomiska tabellerna står exempelvis minus 0,9 på raden för kommunal konsumtion betyder att servicen har blivit sämre. Det är alldeles fel. Det är viktigt att notera att det betyder att

verksamheten har dragit minskade kostnader. Själva servicen kan faktiskt vara väl så bra, i många fall t.o.m. bättre. Det finns exempel inte minst inom sjukvården, som visar att med mindre pengar har många människors konkreta arbete på arbetsplatserna inneburit bättre service för de sjuka, genom kortare vårdköer, m.m. Att möjliggöra den typen av effektiviseringar och rationaliseringar är till stor fördel för alla, eftersom vi då kan få ut mer av de skattepengar som satsas.

Det centrala temat i regeringens ekonomiska politik är kampen mot arbetslösheten. Jag tror, uppriktigt sagt, att det förenar oss alla här i kammaren. Det som är nödvändigt och som fungerar är den dubbla satsning som jag inledningsvis beskrev, nämligen att dels satsa ytterligare på direkt tillväxtfrämjande åtgärder i näringslivet, dels fortsätta budgetsaneringen för att få ned räntan.

Det är inte så, Gudrun Schyman, att man även om man väldigt gärna vill något kan direkt besluta om det. Det måste nämligen hänga ihop med annat. Vi alla vill oerhört gärna att arbetslösheten omedelbart skall försvinna, men inte heller detta kan vi bara besluta om genom att klubba igenom ett fattat beslut i riksdagen, utan det hela måste hänga ihop. Vi vill att jobb skall tillkomma och finnas kvar, inte bara för dagen och för morgondagen, utan för lång tid framöver. Jobben skall vara trygga och säkra sådana. Det dubbla grepp som regeringen alltsedan regeringsskiftet har tagit, och som regeringen nu driver vidare genom direkt tillväxtskapande åtgärder och fortsatt budgetsanering, visar sig nu kunna ge rätt resultat.

Det finns många av oss här i denna kammare som hela tiden varit övertygade om att detta grepp är det riktiga greppet. Nu kan vi också i verkligheten se att resultaten börjar visa sig. Vi kan se att det för delar av ekonomin faktiskt finns bättre möjligheter, vi kan se att det finns tecken på produktionsökningar inom industrin, inom småföretag och inom andra delar av näringslivet, och vi kan se att de ansträngningar som vi gör ger resultat. Det är viktigt att kunna peka på att den ekonomiska politik som drivs faktiskt ger resultat. Om man studerar årets finansplan finner man att det är alldeles uppenbart att dessa resultat nu börja infinna sig.

Resultaten infinner sig inte alltid så kvickt som vi skulle önska, men de är på väg, vilket är det viktiga. Det betyder att den ekonomiska politik som vi föreslår riksdagen har stora möjligheter att relativt snart leda till önskade resultat. Det betyder i slutändan fler jobb för enskilda människor. Man måste då gå den väg som vi har beskrivit, nämligen genom tillväxtskapande åtgärder och fortsatt budgetsanering.

Anf. 10 INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Först vill jag rikta några ord till Gudrun Schyman, eftersom vänsterledaren passade på att angripa Socialdemokraterna i denna debatt om regeringens budget. Om Vänsterpartiet hade orkat vara med och fatta en del litet svåra beslut i senare delen av 80-talet och i början av 90-talet hade kanske en del hot mot sysselsättningen kunnat avväjas. Senast på Vänsterpartiets kongress, har det avslöjats att man även inom Vänsterpartiet anser att man i dessa avseenden var för svag. Problemet var att Vänsterpartiet un-

der högkonjunkturen bedrev en politik som bättre hade passat i dagens lågkonjunktur.

Det är mycket som flyter i Sverige just nu. Kronan flyter, regeringen flyter utan roder och avtalen flyter om SAF-ordföranden får igenom sina krav på företagsanknutna löner.

Jag tycker att det är mycket viktigt att vi nu får ordning, reda och stabilitet i Sveriges ekonomi igen.

Även om Anne Wibble sade att det nog skall gå att få någon samsyn mellan regering och opposition, måste jag konstatera att jag i finansplanen saknar strategi för ökad tillväxt, strategi för att minska arbetslösheten och strategi för hur regeringen långsiktigt vill bearbeta obalanserna i svensk ekonomi. Det tycker jag är allvarliga svagheter i denna finansplan och i denna budget. Vi kommer om två veckor att presentera konkreta förslag på dessa punkter.

Jag vill gärna bemöta det som Anne Wibble sade om att regeringen nu satsar tre gånger mer än under 80-talet på infrastruktur. Det som regeringen nu vill satsa på är de åtgärder som vi i den socialdemokratiska regeringen hade förberett redan före vår avgång, eftersom vi såg avmattningen i konjunkturen.

Självfallet skall vi satsa mycket mera på infrastruktur i dag, i den värsta lågkonjunkturen sedan andra världskriget, än under 80-talet, då vi gick på högvarv med det allra mesta. Men problemet är att regeringen är för långsam och att det som görs inte sker tillräckligt kraftfullt. Om riksdagen under våren, tyvärr litet senkommet, kan rätta till detta med en kraftfull satsning på infrastruktur när det gäller kommunikationer, när det gäller vägar och järnvägar och när det gäller satsning på utbildning på alla nivåer, då kommer Socialdemokraternas röster att ligga för sådana förslag, det kan jag försäkra.

I dagens Svenska Dagbladet står följande i huvudledaren: "Vad Sverige behöver är tillväxt. Dagens budgetunderskott kan inte sparas bort. Med tillväxt och därmed lägre utgifter för arbetslöshet, räntor, bankstöd etc. samt högre inkomster när skattebasen ökas, kan däremot statsfinanserna saneras. Räntepolitiken kan inte bara inriktas för att mota inflationsmöjligheter 1995. Den måste även utformas med tanke på att befrämja tillväxt 1993 och 1994. Med rörlig kronkurs och högräntepolitik riskerar Sverige att tappa såväl pengarna som smöret."

Det är litet pinsamt för mig, och jag förmodar även för regeringen, att jag så ofta tvingas läsa högt ur Svenska Dagbladet. Men vad gör man inte för att få regeringen på litet bättre tankar.

Även regeringens ekonomiska expert, Assar Lindbeck, argumenterar egentligen, och har gjort det ganska länge, för en sådan uppläggning av den ekonomiska politiken som Socialdemokraterna förordar. Assar Lindbeck sade redan för ett år sedan att regeringen måste passa sig så att Sverige inte hamnar i en för låg inhemsk efterfrågan. Jag har mycket svårt att förstå att regeringen inte lyssnade på våra synpunkter i det avseendet när vi förde våra samtal under hösten.

När regeringen nu lägger fram egna siffror som visar hur hårt detta slår i riktning mot ökad arbetslöshet, vill jag att regeringen skall tänka om på denna punkt. Det finns ju åtgärder som snabbt kan vidtas.

Om jag skall ta statsminister Carl Bildt på orden är det faktiskt på det sättet att han säger sig vilja sänka matmomsen och säger sig inte vilja ha den högre momsen på bensin under 1993. I så fall finns det en majoritet för det, och då finns det möjlighet att mycket snabbt öka på efterfrågan på dessa punkter, men inte långsiktigt. När konjunkturen går uppåt måste dessa åtgärder nämligen vidtas. Är det så att regeringen under julhelgen under förhoppningsvis avkopplande skridskoturer på Harpsundssjön har tänkt om på denna punkt, då finns det majoritet för att vidta åtgärder. Jag tror att det vore bra för landet och för medborgarna. Då skulle det vara möjligt att vidta sådana åtgärder i utskottsarbetet. Men det är bråttom. Vi har redan förlorat värdefull tid.

Jag tror faktiskt också som Anne Wibble, att medborgarna i dag är lindrigt intresserade av ett käbbel om vad som hände och inte hände under 80-talet. Jag tror att vi alla vinner på om vi kan ta den debatten – det gör jag gärna – så småningom, när vi har klarat av dessa akuta problem. Eftersom det har blivit så populärt med havsbilder, introducerade av statsminister Carl Bildt, något mindre lyckat fortsatt av Ian Wachtmeister, skall jag säga följande. Jag tror att de passagerare som är ute i den här stormen på detta fartyg, inte förväntar sig att styrman och andra skall diskutera vad som gick fel under den tidigare besättningen under en tidigare seglats, utan de förväntar sig att besättningen gör allt vad den kan för att få skeppet i hamn och för att se till att passagerarna kommer någorlunda säkra med på seglatsen.

Därmed kanske vi kan avstå från de många inläggen på den punkten i finansplanen och ägna oss åt framtiden och ägna oss åt de mycket svåra problem som Sverige nu står inför.

Jag vill avsluta mitt andra inlägg med att säga att jag inte känner någon skadeglädje över att jag fick rätt i förra årets debatt. Ingenting skulle ha gjort mig gladare än om det hade visat sig vara felbedömningar. Nu är läget tyvärr ännu allvarligare, och då gäller det att vidta konkreta åtgärder. Det gäller att trots allt göra det i en anda av optimism och framtidstro, så att vi inte drabbas av nedåtgående negativa spiraler. Det finns en chans, med god vilja, att få Sverige på rätt kurs igen.

(Applåder)

Anf. 11 IAN WACHTMEISTER (nyd):

Fru talman! Fru talmannen gillar inte personangrepp. Det är riktigt. Men en riksdagsman i min närhet, känd för sina resor till Kuba, gjorde tummen ned efter mitt anförande. Jag ber att få gratulera honom. Han förstod vad jag sade.

Nej, Anne Wibble, jag vill inte skapa ett sämre samhälle. Jag tycker om familjer, barn och barnbarn. De är samhällets ryggrad och alltihip. Men jag vill att vi skall leva inom våra tillgångar. Jag vill att de små medel som vi verkligen har skall användas för dem som behöver dessa medel bäst. Alla friska arbetande människor skall väl inte behöva bidrag? Varför skall man inte kunna behövspröva barnbidrag? Visst kan det vara bra att ha många barn, som fru Wibble sade. Om inte annat så kan ju fler på det sättet dela på statsskulden. Jag vill emellertid åter upprepa att som det nu är går vi back i Sverige och lånar upp pengar – 458 miljoner kronor om dagen. Det är i det

läget som vi skall agera. Tänk er hur man skulle ha reagerat om detta hade gällt ett företag! Men i denna diskussion sägs det att det ordnar sig väl alltid.

När det gäller tillväxten finns det en mycket viktig sak som jag inte hann ta upp i mitt förra inlägg, nämligen att man måste reformera arbetsrätten om man verkligen vill rädda de riktiga jobben. Det som fack och trygghetslagar har skapat för sina medlemmar är egentligen arbetslöshet. Den uppträder i den produktiva sektorn. Vi har på det sättet drivit företag ut ur Sverige. Är det inte ens dags att våga påstå det nu? Låt oss nu se vad som händer framöver när det gäller detta, eftersom det pågår en utredning om arbetsrätten. Jag vågar med bestämdhet säga att om ni frågar alla småföretagare och alla de medelstora företag som ni talar om är så viktiga, hur viktiga de anser att förändringar i arbetsrätten är, kommer ni att få samma svar överallt.

Nu gäller det att ge jobben en chans. 100 000 ungdomar kommer varje år ut på arbetsmarknaden. Var skall de hamna? Skall de hamna i någon halvt meningslös AMS-utbildning, i öppen arbetslöshet eller i den offentliga sektorn som redan är överbokad och som måste rationaliseras? Det är en hopplös situation om man inte verkligen ändrar på detta och satsar på de riktiga jobben.

När det gäller att föregå med gott exempel har jag tidigare i denna kammarare sagt: Var i denna trötta budget finns det som politikerna själva gör litet uppoffringar kring? Var finns ett ord om partistöd, om presstöd, om organisationsstöd, osv.? Det är ett skamligt mygel alltihop, och det föregås alltid bara med generad tystnad. Det kommer säkert att bli likadant i dag.

Riksdagen själv – ni som sitter kvar här och som inte har gått ut för att dricka kaffe, vilket man gör med jämna mellanrum – skall nu leka hela havet stormar för 250 miljoner kronor. Det skall man göra just nu när vi knappt vet hur stor riksdag vi behöver, när vi ifrågasätter riksdagsordning, debattordning och allt möjligt annat. Då skall alla byta rum. Bättre kan vi väl, gubbar och tjejer?

Sedan måste vi granska verk och myndigheter. Det är vår uppgift. Det är Riksdagens revisorer, det är Riksrevisionsverket, det är regeringen och det är riksdagsmännen själva som skall göra det.

Invandrарverket har varit uppe till debatt. Jag menar att man skall titta ordentligt på SIDA, och man skall titta lika ordentligt på AMS, om inte annat så därför att det strömmar oändliga penningströmmar den vägen ut i samhället. Är de så kvalificerade? Görs verkligen det bästa av dem? Och kom ihåg att det är svenska folkets pengar som vi talar om.

I ett läge då man inte har pengar kan man faktiskt göra det som inte kostar något. Det går mycket bra. Man kan t.ex. ingripa kraftigt mot våldet. Jag vet att justitieministern avser att göra det. Samtidigt har man dock minskat polisens anslag med 250 miljoner kronor. Det är ju smart.

Förbjud vapeninnehav och knivinnehav, därför att det innebär en fara för livskvaliteten för en massa människor. Vårt samhälle håller ju på att gå åt skogen. Detta går att göra.

Man kan också förbjuda sådant larv som folk- och bostadsräkningar och FAS 90 och allt vad det heter och snokande i människors angelägenheter. Detta går att göra. Människor skulle tycka att det var populärt.

Man kan också förebygga okontrollerad invasion av människor från f.d.

Sovjetunionen. En sådan invasion är nämligen en realitet som kan bli verklighet när som helst. Det är en realitet på det sättet att problemen finns där borta.

Sådana här åtgärder kan man vidta. Om ett par veckor kan vi även se till att den fria radion verkligen blir fri i Sverige. Sådant är viktigt. Det kostar ingenting. Det kostar bara det som man själv vill åstadkomma. Det kostar bara vilja.

Man skall också lägga av med politiska utnämningar. Jag har blivit avklubbad tidigare så fort jag har talat om politiska utnämningar. Det måste vara något fel att tala om det. Jag hoppas få säga detta igen. Vi har för mycket av politiska utnämningar. Det finns minst 100 000 befattningar i Sverige där utnämningar har skett på grund av politiska meriter och inte på sakliga meriter. Detta kan man sluta med. Det skulle inge förtroende hos människor. Det är min absoluta uppfattning.

Detta kan riksdag och regering besluta om. Allt detta kan man göra. Men om vi vill låtsas och om vi vill leva i våra kulvertar och inte se verkligheten i vitögat, då glider vi vidare på ett spår som jag menar inte leder till en ljus framtid.

Vi har den ljusa framtiden. Vi har skickliga företag. Vi har goda möjligheter. Men vi som är politiker måste bli lika verklighetsanknutna och reagera lika verklighetsanknutet som våra framgångsrika företag gör. Då går det bra. (Applåder)

Anf. 12 GUDRUN SCHYMAN (v):

Fru talman! Jag skulle vilja säga till finansministern att jag inte sade att jag inte begriper ekonomi. Jag sade att jag inte är ekonom. Jag tror inte att det är samma sak. Det verkar inte så om man tittar på den utveckling som har förevarit, på de prognoser som har gjorts av många ekonomer och på de affärer som ekonomer på banker har ställt till med de senaste åren samt på de utfästelser, programförklaringar och visioner som den borgerliga regeringen bara för något år sedan lade fram.

Ekonomi är inte någon neutral faktisk vetenskap, utan man ser nog olika på ekonomi beroende på var i samhällsstrukturen man befinner sig. Den analys av den ekonomiska utvecklingen som vi gör i Vänsterpartiet stämmer väl överens med den analys som ekonomer både inom LO och TCO gör. Även de konkreta förslag som vi kommer med anser de vara förslag som skulle gynna de människors intressen som de företräder. Förslagen anses över huvud taget inte vara orealistiska.

Det faktum att det behövs mer pengar till kommunerna i dag är det inte många som tycker är orealistiskt. Att häva det kommunala skattestoppet är det inte många som tycker är orealistiskt ute i kommuner och landsting. Att få en sänkt ränta är det inte många som tycker är orealistiskt, utan tvärtom en politik som kanske behövs.

Jag ställde frågan: Vem har makten och beslutanderätten över den ekonomiska politiken, är det vi politiker eller är det den finansiella s.k. marknaden? Jag anser att den ekonomiska politiken skall vara ett medel för att uppfylla mänskliga behov och miljömässiga mål. Den skall inte vara ett mål i sig. Att sänka ett budgetunderskott kan inte vara det främsta målet för den

ekonomiska politiken. Det främsta målet måste vara att se till att människor får arbeta, att människor slipper leva på bidrag, att vi får en livskvalitet, att vi alla kan leva ett gott liv. Den utvecklingen har vi inte i dag, tyvärr.

Jag skulle vilja ta upp just frågan om miljö. Vi är överens om att satsningar på infrastruktur är nödvändiga och bra, men det finns en tendens att det väldigt mycket kommer att handla om vägar, stora brobyggen och liknande saker. Man kan ibland få en vision av att vi skall få ett asfalterat Sverige, genomkorsat av stora motorleder, möjligen avbrutna av en eller annan matsal för den ständigt närvarande militära förvaltningen, där man ju inte tänker göra några nedskärningar.

Jag tror att det är mycket farligt om man i en situation av ekonomisk kris lägger åt sidan de nödvändiga miljöfrågorna och miljöperspektiven. Det finns en tendens till att det sker i dag. Vi menar att det i dag är nödvändigare än någonsin att analysera alla satsningar som görs utifrån ett miljöperspektiv. Vi står inför stora globala miljöproblem. De är gränslösa, det vet vi. Men vi kan inte skjuta ifrån oss ansvaret.

Om man läser miljöavsnittet i finansplanen blir man förskräckt. Där står det just att det internationella miljösamarbetet är viktigt. Det är det. Det är viktigt att vi i Sverige, om vi gör satsningar i andra länder, kan tillgodoräkna oss de s.k. vinsterna och få ned vår miljöskuld. Det är riktigt. Men vi måste också göra någonting här i Sverige. När man skall göra dessa infrastrukturrella satsningar måste man diskutera vilka förslag det är som vi skall satsa på. Jag tror att det skulle vara mycket bra om man t.ex. lät länsarbetsnämnderna i god konkurrens tävla om vilka som ger sina förslag de bästa miljöprofilerna. Det är just de som skall komma i åtnjutande av pengar och kunna sätta i gång arbeten.

Jag tror att det är mycket viktigt att vi i dag slår fast det faktum att vi skall avveckla kärnkraften. Vi måste fatta sådana politiska beslut som innebär att ovissheten om energiutvecklingen, som man i finansplanen säger delvis har bidragit till en icke gynnsam utveckling, tas bort. Vi i den här församlingen får fatta beslut om en lag om att avvecklingen skall påbörjas. Då har vi tagit bort det frågetecknet.

Vi bör nu använda pengar till att satsa på miljövänlig teknik och till att satsa kraftfullt på att utveckla de alternativa energiformerna. Det är en nödvändig process, som vi måste gå igenom. Det är ett ypperligt tillfälle att starta den utvecklingen just nu. Men sådana här förslag lyser med sin frånvaro i finansplanen. Miljöproblematiken är över huvud taget mycket dåligt belyst.

Jag skulle också vilja ta upp en annan fråga som jag tycker har sin plats här. Det är frågan om sänkt arbetstid. Sex timmars arbetsdag är ett mycket angeläget krav, föga orealistiskt. Det har en god förankring hos en absolut majoritet av Sveriges kvinnor och även hos en stor grupp av Sveriges män, som också vill ha möjlighet att förena ett föräldraskap med ett aktivt yrkesliv.

Den frågan har stötts och blötts under väldigt många år. Alltid hittar man anledningar till att förslaget inte kan genomföras "just nu", även om alla är överens om att det vore bra. När det var högkonjunktur kunde man inte göra det för att vi inte hade arbetskraft så att det räckte. I dag har vi lågkonjunk-

tur och stor arbetslöshet. Det vore väl alldeles utmärkt att fördela arbetstiden jämnare än vi gör i dag i det här landet.

Det finns dessutom stora samhällsekonomiska vinster att göra: lägre personalomsättning, lägre förslitning, människor mår bättre, både de som arbetar och de som mottar service som vård och omsorg. Man kan utnyttja industrin på ett effektivare sätt med bättre skiftgång osv. Det vore en mycket angelägen reform, som det finns all anledning att fundera över just i dag.

Anf. 13 Finansminister ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Det är väl utmärkt att Ingvar Carlsson läser Svenska Dagbladet. Själv läser jag också andra tidningar, bl.a. Dagens Nyheter, där en av mina företrädare brukar lyckliggöra läsarna med små betraktelser. Spara mer pengar i socialförsäkringarna, vi – dvs. socialdemokraterna – gjorde fel under 80-talet, och budgetunderskottet är mycket farligt, brukar det stå där.

Ingvar Carlsson förespråkade mer utgifter för olika saker, inte minst för infrastruktur, utbildningsinsatser och sådant och, får man förmoda, mindre pengar, dvs. mer besparingar, på transfereringssidorna. Eller var det bara en läpparnas bekännelse att han var orolig för budgetunderskottets utveckling? Det kan väl inte vara så att socialdemokraterna tycker att man inte behöver bry sig om det där nu, utan att man kan skjuta det på framtiden. Jag tror att det vore oerhört riskabelt.

Vi har haft en diskussion om att senarelägga olika av socialdemokraterna önskade bensin- och matmomsålagor. Som Ingvar Carlsson väl vet har vi räknat ganska noga på detta. Vi tycker att förslag förtjänar att studeras seriöst. Tyvärr visar det sig att detta skulle medföra lägre tillväxt och mer arbetslöshet därför att man får negativa effekter via räntorna.

Detta visar hur centralt det är att föra en sådan finanspolitik att man skapar möjligheter att få ned räntan. Den har redan nu sjunkit ganska avsevärt jämfört med november förra året, ungefär tre procentenheter för den korta räntan och en procentenhet för den långa räntan. Det är en av de bärande punkterna i finanspolitiken, som den beskrivs i regeringens finansplan, att ge möjligheter och goda förutsättningar för ytterligare räntesänkning. Det är den enskilt viktigaste faktorn, som bidrar till expansion i näringslivet och hjälper oss i kampen mot arbetslösheten.

Ian Wachtmeister tog upp frågan om arbetsrätt. Jag vill gärna säga att jag tycker att detta är en viktig fråga. Jag tycker att den ibland får väl negativa omdömen. Det finns mycket i de arbetsrättsliga reglerna som är positivt. Det finns mycket som är dåligt också, framför allt för mindre företag. Där pågår ett förändringsarbete. Regeringen förbereder förslag som förbättrar den arbetsrättsliga lagstiftningen så att den passar bättre för småföretag.

Gudrun Schyman sade att man inte behöver vara ekonom för att förstå sig på ekonomi. Det håller jag gärna med om. Jag tror att de allra flesta människor genom vanligt sunt förnuft förstår att man inte kan låna sig fram hur mycket som helst. Därför är det angeläget att ha ett ordentligt program som inte bara ökar upplåningen. Gudrun Schyman vill spendera mer pengar på både det ena och det andra. Det innebär att man skulle öka benägenheten att låna sig fram. Det tror jag att de allra flesta människor inser att man inte kan göra. Det är inte hållbart. Vi har gjort det förut, nu vänder vi på detta.

Där faller också förslaget om sänkt arbetstid, som är helt orealistiskt. För jag förmodar att Gudrun Schyman inte har tänkt sig att människor skall få lägre lön. I så fall finns det redan i dag goda möjligheter för dem som vill minska sin arbetstid. Men de flesta vill snarare ha heltidsarbete än deltidsarbete. Det kan hänga samman med att man tycker att man behöver en del inkomster.

Fru talman! Får jag till slut nämna det som är huvudpunkterna i den ekonomiska politiken, och som leder till att vi faktiskt kan se framtiden an med relativt god optimism. Det finns två uppgifter som är helt centrala. Den första handlar om att öka näringslivets expansion, att öka möjligheterna till tillväxt. Vi har redan i riksdagen beslutat om många saker som är viktiga för att göra detta möjligt. Det är angeläget att komma ihåg det.

Vi för i budgetpropositionen fram ytterligare ett stort antal förslag som har en direkt tillväxtökande effekt.

Skattesänkningar för egenföretagarna utgör en väldigt viktig del. Vidare gäller det fortsatt avreglering på en rad olika marknader, inte minst inom den offentliga verksamheten, och att släppa in små och medelstora företag i en produktion som de hittills varit utestängda från. Ökad konkurrens på väldigt många olika marknader är faktiskt någonting som medverkar till lägre priser, och det är ganska bra för hushållen.

EES-avtalet vill jag också nämna. Även om Sverige inte kommer med ännu på några månader, är ju den inre marknaden i Europa i kraft sedan den 1 januari i år. Detta är av oerhört stor och positiv betydelse.

Svenskt medlemskap i EG ger också goda framtidsmöjligheter.

Infrastruktursatsningar samt satsningar på utbildning och forskning är också direkt tillväxtfrämjande.

Den andra delen av den ekonomisk-politiska strategin handlar om en sanering av de offentliga finanserna. I budgetförslaget slår vi fast att budgetunderskottet skall börja minska – utgifterna skall börja minska. Vidare föreslår vi riksdagen att anta ett program som avskaffar det strukturella underskottet i de offentliga finanserna under de närmaste fem åren.

Det är riksdagen som har makten att fatta beslut om dessa ting och därmed möjliggöra en lägre ränta. De bättre tillväxtchanser som vi nu ser ger oss faktiskt hopp om en ljusare framtid. En återupprättad tillväxt kommer att ge precis de trygga jobb och den stabila grund som behövs för en bra och förbättrad välfärd, som svenska folket förtjänar.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

Budgetpropositionen bordlades.

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1992/93:80 till bostadsutskottet

Förslag

1992/93:RR4 till utbildningsutskottet

7 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositionerna

1992/93:105 Förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret
1992/93

1992/93:152 Ombildning av AMU-gruppen till aktiebolag

Skrivelse

1992/93:153 ILO:s konvention och rekommendation om arbetsvillkor inom
hotell, restauranger och liknande anläggningar

Motion

med anledning av förs. 1992/93:RR3 Riksdagens revisorers förslag angående
omstruktureringar i statsförvaltningen:

1992/93:Fi90 av Margitta Edgren (fp)

8 § Anmälan om interpellation

Amälades att följande interpellation framställdes

den 7 januari

1992/93:70 av *Stefan Kihlberg* (nyd) till statsrådet Bo Könberg om åtgärder
mot tobaksrökning:

Förhåller regeringen arbetet med en ny tobakslag? Det menar föreningen Läkare mot tobak. Det finns ingenting kvar av Tobaksutredningen. Om det alls kommer något regeringsförslag så är risken stor att det är helt urvattnat, säger Ricardo Edström i föreningen Läkare mot tobak. "Den här veckan börjar 600 ungdomar i Sverige att röka. Det vill vi ändra på." Under den rubriken går Läkare mot tobak nu ut med annonser i pressen i hopp om att barn och ungdomar aldrig skall börja röka eller snusa.

Men Läkare mot tobak kritiserar också regeringens hantering av tobakspropositionen. Tobaksutredningen, som var klar i mars 1990, ville bl.a. ha rökfria arbetsplatser, åldersgräns på 18 år för tobaksköp och reklamförbud mot tobaksvaror.

Sedan dess har inget konkret hänt, vare sig under förra eller nuvarande regeringen. I kanslihuset vägrar man att ta emot oss och svarar inte på brev från oss, säger Ricardo Edström, som satt med i Tobaksutredningen.

Vi kan inte stillatigande åse hur politikerna missköter sitt uppdrag. Man

är inte så nonchalant mot någon annan hälsofara, t.ex. trafikfaror, säger Riccardo Edström.

Sedan mitten av 80-talet ökar rökningen kraftigt i hela västvärlden. I Sverige ökar rökningen snabbast bland flickor i tonåren. 27 % av alla svenskar röker. 15 % av läkarkåren är rökare.

Den amerikanska miljövärdsstyrelsen fastslog (efter många års tvekan) den 6 januari i år att passiv rökning kan ge lungcancer. I miljövärdsstyrelsens rapport fastslår man att passiv rökning varje år resulterar i 3 000 människors död i lungcancer i USA. Hur många svenskar per år måste dö av passiv rökning innan regeringen gör något?

Ändå tolereras rökning redan i dag i betydligt mindre utsträckning i USA än i Sverige och övriga Europa. På amerikanska restauranger finns t.ex. alltid rökfria avdelningar – eftersom detta krävs enligt lag.

Jag missunnar inte en enda rökare sin njutning – detta gynnar ju också statsfinanserna, definitivt på kort sikt och sannolikt även på lång sikt (högre sjukvårdskostnader, men mindre pensionsutbetalningar!) – men jag tycker det är lika självklart att rökning aldrig får ske på medmänniskornas bekostnad.

Jag vill mot ovannämnda bakgrund ställa följande frågor till statsrådet:

1. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att säkerställa att människor inte mot sin vilja skall tvingas till passiv rökning?
2. Vilka andra åtgärder avser statsrådet vidta för att minska tobaksrökningens skadeverkningar?
3. Vilka konkreta resultat och överväganden har Tobaksutredningens förslag hittills resulterat i?
4. Vilka hinder ser statsrådet i arbetet med kraftfulla åtgärder för att minska tobaksrökning och skydda människor mot ofrivillig passiv rökning?

9 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställdes

den 22 december

1992/93:307 av *Elisabeth Fleetwood* (m) till kommunikationsministern om riksfärdtjänsten:

Vilka åtgärder avser statsrådet vidtaga för att de nya direktiven för färdtjänsten skall tillämpas på ett så smidigt, mänskligt och ekonomiskt sätt som möjligt?

den 4 januari

1992/93:308 av *Lars Stjernkvist* (s) till försvarsministern om ändrad tjänstgöringsort för officerare i flygvapnet:

Det finns i dag ingen nämnvärd övertalighet inom flygförsvaret. Utgångs-

punkten är att berörda yrkesofficerare skall omplaceras i samband med flottiljnedläggningar. Även om de får behålla sina jobb är det lätt att förstå de påfrestningar som flyttningen innebär. Svårigheterna att försälja sina bostäder och finna jobb till övriga familjemedlemmar är uppenbara. Tidigare har det varit möjligt att få kompensation vid förlustförsäljning av eget hus. Enligt uppgift gäller inte detta längre, inte ens om detta skulle visa sig vara ett billigare alternativ ur arbetsgivarsynvinkel än bidrag till pendling.

Vilka åtgärder är statsrådet beredd vidta för att underlätta för yrkesofficerare som berörs av nedläggningar inom flygförsvaret?

den 7 januari

1992/93:309 av *Kent Carlsson* (s) till utrikesministern om Israels deportation av vissa palestinier:

Israels regering beslutade i december 1992 att förvisa 418 palestinier från Västbanken och Gaza.

Israels beslut står i strid med 4:e Genèvekonventionens artikel 49, som stadgar att tvångsförflyttning eller deportation från ockuperat område till ockupationsmaktens eller annat lands territorium är förbjuden oavsett vilka skäl som anges för beslutet.

Sverige har liksom övriga signatärstater förbundit sig att se till att 4:e Genèvekonventionen efterlevs.

Israel har genom deportationen av 418 palestinier begått ett flagrant brott mot internationell rätt.

Jag vill därför fråga utrikesministern:

Har regeringen till den israeliska regeringen framfört sina protester mot deportationen av 418 palestinier?

1992/93:310 av *Berndt Ekholm* (s) till utrikesministern om Israels deportation av vissa palestinier:

Israel har strax före jul deporterat 415 palestinier från de ockuperade områdena till den zon i södra Libanon som Israel kontrollerar. Det är ett flagrant brott mot folkrätten att behandla medborgarna i ockuperade områden på detta sätt. I det karga och kalla landskapet lider palestinerna stor nöd. Bl.a. Röda korset förhindras att bistå dem. Det är omänskligt. Utvecklingen riskerar också fredsprocessen.

Världssamfundet har reagerat kraftigt. Men var finns den svenska regeringens röst?

Min fråga till utrikesministern:

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit resp. planerar regeringen att vidta med anledning av deportationen av palestinerna till bergen i södra Libanon?

den 8 januari

1992/93:311 av *Pär Granstedt* (c) till statsministern om neutralitetspolitiken:

Statsministern har hävdat att "det har etablerats en ny nationell konsensus om att neutralitetspolitiken tillhör ett skede som nu ligger bakom oss". Den svenska neutralitetspolitiken har definierats som "alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig". Riksdagens utrikesutskott har vid flera tillfällen under 1992 slagit fast att "alliansfriheten består" och att den skall möjliggöra "att vi skall kunna vara neutrala i händelse av en konflikt i vårt närområde".

Vad avser statsministern med att "det har skapats en ny nationell konsensus om att neutralitetspolitiken tillhör ett skede som nu ligger bakom oss"?

1992/93:312 av *Dan Ericsson* i Kolmården (kds) till justitieministern om narkotikafria kriminalvårdsanstalter:

Enligt uppgift har Kriminalvårdsstyrelsens ledning beslutat att det s.k. "Svarta gänget" skall avvecklas. "Svarta gänget", som består av 23 man, står för 75 % av narkotikabeslagen på landets fängelser.

Rikspolischefen är en av dem som kritiserat beslutet.

Kampen för ett narkotikafritt samhälle måste föras på alla plan. Att få kriminalvårdsanstalterna knarkfria är en viktig del i detta arbete. Bevisligen är "Svarta gänget" en mycket effektiv insatsstyrka för att rensa fängelserna från narkotika. Därför ställer man sig mycket frågande inför en avveckling av denna insatsgrupp.

Min fråga är:

Vad avser justitieministern att vidta för åtgärder för att infria målsättningen att kriminalvårdsanstalterna skall vara fria från narkotika?

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.27.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORSS

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot. 1992/93:49
11 januari 1993

Måndagen den 11 januari

Välkomstord	1
Talmannen	
1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
2 § Ledighet	1
3 § Justering av protokoll	1
4 § Överlämnande av kommittéberättelsen	1
Statsrådet Reidunn Laurén (-)	
5 § Överlämnande av budgetpropositionen	2
Finansminister Anne Wibble (fp)	
Talmannen	
Ingvar Carlsson (s)	
Ian Wachtmeister (nyd)	
Gudrun Schyman (v)	
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	22
7 § Bordläggning	23
8 § Anmälan om interpellation	
1992/93:70 av Stefan Kihlberg (nyd) om åtgärder mot tobaks- rökning	23
9 § Anmälan om frågor	
1992/93:307 av Elisabeth Fleetwood (m) om riksfärdtjänsten.	24
1992/93:308 av Lars Stjernkvist (s) om ändrad tjänstgöringsort för officerare i flygvapnet	24
1992/93:309 av Kent Carlsson (s) om Israels deportation av vissa palestinier	25
1992/93:310 av Berndt Ekholm (s) om Israels deportation av vissa palestinier	25
1992/93:311 av Pär Granstedt (c) om neutralitetspolitiken. . .	26
1992/93:312 av Dan Ericsson i Kolmården (kds) om narkotika- fria kriminalvårdsanstalter	26

